

τῶν αἰρών, καὶ ὑετὸς παγετώδης ἐπελθὼν παρίστανε
τὸν καταχθόνιον πᾶταγον τῶν περὺγων του.

Τοιοιούτρόπως μόνῃ ἡ φωνὴ τῆς οὐρανόου ὀργῆς ἡ-
κυέτο.

Ἡ Μαθίλδην ἀνέπνεε βραδέως.

— Ἰδοὺ ἐγὼ δυστυχῆς νύμφη! ἰδοὺ ἐγὼ πλησίον
σου κ' ἔτοιμος νὰ σ' ἀκολουθήσω ὅπου καὶ ἂν ὑπάγῃς,
ὦ Μαθίλδην! μ' εἶπες ὅτι ἐστέναξες δι' ἐμέ δέκα
ἐτὶ, ἀλλὰ διατὶ δὲν ἔλεγες αὐτὸ εἰς τὴν αἰώνιον δύνα-
μιν, εἰς τὸν Θεόν, ὅστις μὲ τὴν ἰδεάν θρυμματίζει
πᾶν ἐγγερίδιον, ἀπολιθώνει πάντα βραχίονα καὶ με-
ταβάλλει εἰς ὕδωρ ἀπλοῦν πᾶν δηλητήριον; ἡδυνάμην
ἐγὼ νὰ πράξω ταῦτα; διὰ τοὺς στεναγμούς σου εἶχα
μίαν καρδίαν, ἀλλὰ διὰ τὴν ζωὴν σου ἔπρεπε νὰ ἔχῃς
τὸν Θεὸν προστάτην τὸν Θεόν! — Πρὸς τί λοιπὸν τὸ
κάλλος αὐτὸ, πρὸς τί ὁ πλοῦτος αὐτὸς, πρὸς τί τὸ εὐ-
ρὺ τοῦτο καὶ ὠραῖον μέγαρον, ἡ λαμπρὰ φύσις καὶ ὁ
μεγαλοπρεπὴς ὀρίζων, καὶ ἡ εὐμορφος ἡ οὐράνιος
ψυχὴ, θεότης ἐπὶ γῆς, καὶ ἡ νεότης καὶ ἡ ἐπιστήμη;
πρὸς τί ὅλα ταῦτα ὅταν δὲν ἔχουν προστάτην τὸν Θεόν,
ὅταν δὲν φέρουν πρὸς οὐδὲν τέλος, ὅταν δὲν ἀφίνουν
τοῦλάχιστον ἐπὶ τῆς γῆς ἴχνη τῆς διαβίσεώς των;
πρὸς τί τὸ ἀ-θρώπινον μεγαλεῖον, ὅταν ὁ Θεὸς ῥίπτῃ
τοῦ θανάτου τὸ κάλυμμα, καὶ ἀφρὺ τὸ ἀφαιρέσῃ, ἀντὶ
τοῦ μεγαλείου ἀνεμος μόνον, ἀνεμος ἀόρατος μένη;
Τί σημαίνει αὐτὸ τὸ ὅποιον οἱ θνητοὶ ὀνομάζουσιν ἀ-
θανασίαν, τί σημαίνει ἡ ἐπίνοια αὕτη τοῦ ἐγωΐσμου,
ὅστις ἀποθηνήσκων εἰς τὴν γῆν ζητεῖ ν' ἀναστήθῃ εἰς
τὸν οὐρανόν; Τοῦ ἐγωΐσμου, ὅστις βλέπων οὐρανὸν
ὑπὲρ κεφαλῆς ἐσυμπέρανεν ὅτι κ' ἐκεῖ νὰ ὑπάγῃ δύ-
ναται, καθὼς ὑπῆγεν εἰς τὸν ὠκεανὸν τοῦ νέου ἡμι-
σφαίριου, καὶ καθὼς ὁ ποὺς αὐτοῦ ἐσύνηριψε τοὺς αἰ-
ώνιους πάγους τῶν γηίνων πόλων; — Ὁ φιλάτῃ Μα-
θίλδην! μετρώ τοὺς παλμούς σου διὰ τῆς ἀναπνοῆς,
καὶ ὁ θάνατος μετρεῖ μετ' ἐμοῦ τὰ βήματά σου· ἐνῶ
προβαίνει ὁ βασιλεὺς αὐτὸς τῶν αἰώνων, ὁ καταστρε-
πτήρ αὐτὸς τῶν οὐρανίων σφαιρῶν τῶν κινουμένων
πρὸ ἑκατομμυρίων ἑκατονταετηρίδων, δὲν δύναται
Μαθίλδην ἡ ἀθάνατος ψυχὴ σου, ἡ ἀκτὶς αὕτη τοῦ
Θεοῦ, τοῦ ὠκεανοῦ τῆς ἀθανασίας, δὲν δύναται νὰ
μοῦ ἀποκαλύψῃ τὸ μυστήριον τοῦ Παμβασιλέως;
Ναί· ναί, ἔχει καὶ οὗτος μυστήριον, τὸ ὅποιον τὸν
καταστρέφει, καὶ ἡ ψυχὴ τὸ γνωρίζει, ἀλλὰ τὸ κρατεῖ
μόνον δι' ἐαυτὴν διότι, λέγουν οἱ ἄνθρωποι, ἡ ψυχὴ
ἐν' ἀθάνατος... νὰ πιστεύω Μαθίλδην τοὺς ἀνθρώ-
πους; πολλακίς καὶ οὐ μ' ἔλεγες ὅτι δίκαιον ἔχουν
νὰ ἐλπίζουσιν· σὲ ἀκούω λοιπὸν, καὶ σὲ παρακαλῶ Μα-
θίλδην, ἐπειδὴ μ' ἔλεγες ὅτι πρέπει νὰ πιστεύσω, νὰ
μὴ ἐξυπνήσῃς πλέον διότι, ἰδοὺ, συντρίβω τὰ δεσμά
μου καὶ πετῶ μαζὶ σου ὠραία ψυχὴ εἰς τὰς ἄκρας
τοῦ ἀπείρου... Ναί· ναί, ἡ ψυχὴ σου μόνῃ μ' ἠγάπα,
ἡ ψυχὴ σου μόνῃ μ' ἔδλεπε, διότι μόνον εἰς τὰς παρ-
θηνικάς νύκτας τῆς λαμπρᾶς σου νεότητος, ἄγγελος
ἦρχετο νὰ σ' ἀσπασθῇ, καὶ ὁ ἄγγελος οὗτος ἡ αὐλὸς
εἰκὼν τοῦ Φιλίππου σου ἦτον ὦ Μαθίλδην!—ἀλλ' ἂν οἱ
ἄνθρωποι ψεύδονται, ἂν ἡ ἐλπίς τοὺς ἀπάτῃ, ὦ! τό-
τε, τότε φιλάτῃ Μαθίλδην ἐξύπνα· μὴ κοιμᾶσαι
πλέον, μὴ φεύγεις, ὄχι, ὄχι, μὴ φεύγεις· παλαίσε

γενναίως μὲ τὸν ἀποτρόπαιον σκελετὸν τοῦ θανάτου·
ἢ πνοὴ τῆς θελήσεώς σου ἅς τὸν διώξῃ ὡς φάντασμα·
ἐξύπνα... ἐξύπνα, ἡ ὑδαμιονία εἶναι εἰς τὴν γῆν... ὁ
δυστυχεὶς θνητοὶ ἀπαιτῶνται· μὴ μοῦ φεύγεις Μα-
θίλδην, φιλάτῃ Μαθίλδην μὴ μοῦ φεύγεις... ἀλ-
λ' ἂν εἶχα βάρηνα ὁ δυστυχῆς εἰς τὸν κόσμον, τὰ εἶχα
μόνον διὰ σέ, ἂν εἶχα πλοῦτον, τὸν εἶχα μόνον διὰ σέ,
ἂν ἔχω ψυχὴν, ἔχω μόνον διὰ σέ ὦ Μαθίλδην!—
εἰπέ εἰς τὸν Θεόν ὅστις σὲ βλέπει τώρα ἐγγὺς τοῦ
θρόνου του, εἰπέ νὰ σ' ἀφήσῃ νὰ καταβῇ εἰς τὴν γῆν,
καὶ ἂν ζητῇ ψυχὴν ἄγνην, ἄθωκον, εὐτελεῖ ἰδοὺ...

Ἡ Μαθίλδην ἐξύπνησε καὶ μ' ἀπέτεινε τὸν ὕστε-
ρον στεναγμὸν καὶ τὸ ὕστερον βλέμμα της.

Ἀφῆνης χεῖμαρρος πυκνῆς· φλογὸς· εἰσέβρευσεν εἰς
τὸν θάλαμον, καὶ βροντὴ χιλιονεφῆς κατεκλόνισε
τὸν πύργον ἐκ θεμελίων.

— Ἰτως δὲν πιστεύει ὁ Θεὸς τὴν θέλησίν μου —
αὐτὸ θέλεις νὰ εἰπῇς μὲ τὸ βλέμμα σου Μαθίλδην;
θὰ ἔλθω λοιπὸν διὰ νὰ τὸν κάμω νὰ πιστεύσῃ, ἐνῶ καὶ
οὐ θὰ ἦται ἐνώπιόν του.

Ἐκένωσα τὴν φιάλην.

Ἐπειτα κλίνας τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ μετώπου τῆς
νεκρᾶς νύμφης ἠκρωμένη ἡσύχως τὸν μονότονον πᾶ-
ταγον τῆς βροχῆς.

.

Ἐδῶ παύουσιν αἱ σημειώσεις τοῦ Φιλίππου.

Ὁ Ἐδουάρδος ἐξέπνευσε τὴν αὐτὴν ἐσπέραν, διότι
ἐπληρώθη πρῶτος ἀπὸ τὸ πυροδόλον τοῦ Ἐγμῶν·
αὐτὸ ἐσήμαινεν ὁ διπλοῦς κρότος.

Ὁ δὲ Φίλιππος Δίεβρης ἀπέθανε μετὰ τρεῖς μῆνας
εἰς Στανισλόβην· παρευρέθη εἰς τὸν θάνατόν του, διό-
τι ἦτο φίλος μου· ἐκ δὲ τῶν σημειώσεων αὐτοῦ ἅς ἐγρα-
ψεν εἰς τὸ διάστημα τῶν τριῶν αὐτῶν μηνῶν ἐξήγα-
γον τὴν παρῶν διήγησιν.

Μετὰ ταῦτα ὑπῆγα εἰς τὴν Γλύκην, ὅπου ὁ Ἰππό-
της Ἐρρίκος, ἐπίτροπος καὶ κηδεμὼν τοῦ ἀνθελίκου
τέκνου τοῦ Ἐδουάρδου, τέκνον μελλοντὸς βεβηκίως νὰ
οὐσιασθῇ ἀπὸ τὴν αἰμοδόρον φιλαργυρίαν τῆς βαρονέσ-
σης, ἂν ἡ ἐξουσία δὲν τὴν ἐτιμῶρει ὡς ἀνθρωποκτόνον,
ὁ Ἐρρίκος δεικνύων μοι τρεῖς προκειμένους τάφους.

— Ἰδοὺ, εἶπεν, οἱ τάφοι των!

Ὁ ΚΑΝΤΙΟΣ.

Ὁ Ἐμμανουὴλ Κάντιος ἐγεννήθη ἐν Κοινοσπέρῃ
τῆς Πρωσσίας τὴν 22 Ἀπριλίου τοῦ 1724 ἔτους· ὁ
πατὴρ αὐτοῦ ἦτον πραγματοποιός, ἀκαίρεος δὲ χα-
ρακτήρος ἄνθρωπος ἂν καὶ εὐτελεῖς μετεργόμενος ἐ-
παγγέλμα. Ἡ μήτηρ του ἦτον εὐσεβεστάτη καὶ ἀριε-
ρωμένη εἰς τὰς αὐστηράς δόξας καὶ διδασκαλίας τοῦ
περιωνύμου ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις θεολόγου καὶ

καθηγητοῦ εἰς τὸ ἐν Κοινοσπέργῃ Σχολαίῳ (Schultz) πανεπιστήμιον. Οἱ γονεῖς οὗτοι τοῦ Κάντιου εἰ καὶ μὴ εὐποροὶ ἀπεράστισαν νὰ δώσωσιν εἰς τὸν υἱὸν αὐτῶν τοῦτον ἐλευθέραν ἀγωγὴν. Ἀφοῦ ἐδιδάξαντο αὐτὸν τὸ ἀναγινώσκειν καὶ γράφειν εἰς τὸ ἐν τῷ προαστείῳ ἐνθα διέτριβον σχολεῖον ἐπεμψαν αὐτὸν τὸ 1732 εἰς τὸ Φρεδερικεῖον Γυμνάσιον κατὰ συμβουλήν τοῦ Schultz, ὅστις ἡδυνήθη πρωίμως νὰ ἀνακαλύψῃ τὰ φυσικὰ τοῦ μικροῦ Ἑμμανουὴλ προτερήματα. Ἐν τῷ γυμνασίῳ τούτῳ συνέδεσε στενὴν μετὰ τοῦ μαθητοῦ μὲν τότε μετὰ ταῦτα δὲ περιωνύμου φιλολόγου Ρουγκίου (Rhunken) φιλίαν. Ἀμφότεροι ἦσαν ἀκούραστοι σπουδασταὶ καὶ συνεμελέτων ἐπὶ πολὺ ὁμοῦ. Εἶναι δὲ ἀξιοπαράτηρητον ὅτι ὁ μὲν Κάντιος τότε ἦτον ἀπριεωμένος κυρίως εἰς φιλολογικὰς σπουδὰς, ὁ δὲ Ρούγκιος εἶχε κλίσιν μᾶλλον εἰς τὴν φιλοσοφίαν· ἡλικιωθέντες δὲ μετήλλαξαν ἀμφότεροι γνώμην, ἀνταλλάξαντες, οὕτως εἰπεῖν, τὰς κλίσεις των. Κατὰ τὸ 1740 ὁ Κάντιος εἰσηλθεν εἰς τὸ πανεπιστήμιον τῆς πατρίδος του, καὶ κατὰ πρῶτον ἐσπούδαζε θεολογίαν ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ πορίζηται κατόπιν τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματος τούτου· ποτὲ ὅμως δὲν ἐγκατέλιπε τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὰ μαθηματικά. Μόλις εἶχε φθάσει εἰς ἀνδρικήν ἡλικίαν ὅτε ἀμφότεροι οἱ γονεῖς αὐτοῦ ἀπέθανον· ποτὲ δὲ δὲν ἡδυνήθησαν ζῶντες νὰ τοῦ χορηγῶσι πολλὴν χρηματικὴν βοήθειαν· βοηθούμενος πολὺ ὑπὸ τινων εὐπορότερον συγγενῶν του καὶ ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ φιλοπονίας καὶ οἰκονομίας ἐξηκολούθει τακτικῶς τὰς σπουδὰς του. Ἡ ἐπιμέλειά του ἦτον ὑπὲρ τὸ δέον μεγάλη, ὥς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν θρασέων καὶ ἐπιτυχῶν προσβολῶν κατὰ τῶν δοξῶν τοῦ Λειβνιτίου καὶ τοῦ Οὐολφίου καὶ τῆς εὐφυοῦς χρήσεως τῶν ὅπλων τῆς διαλεκτικῆς κατὰ τῶν γνωμῶν τῶν ἐπισημοτέρων μεταφυσικῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἐνῶ ἦτον ἐτι εἰκοσι καὶ δύο ἐτῶν. Μετὰ τριετὴ διατριβὴν ἐν τῷ πανεπιστημίῳ διετέλει ὡς ἰδιωτικὸς διδάκτορας καὶ παιδαγωγὸς παρὰ διαφόροις οἰκογενείαις· συνώκησε δὲ ἐνέα περίπου ἔτη μετὰ τοῦ Κόμητος Οὐλλέστν ἐκ Ἀρσνδόρφ ὡς τοιοῦτος. Ὁ Κάντιος ἀνέγνωσε πολλὰ συγγράμματα ἐν τῷ ἀναχωρητηρίῳ τούτῳ καὶ ἐσχεδιάσε διάφορα τῶν φιλοσοφικῶν ἐκείνων πονημάτων τὰ ὁποῖα ταχέως μετὰ ταῦτα ἐδημοσιεύθησαν ἐν βραχεὶ χρόνῳ διαστήματι ἀλληλοδιαδόχως. Κατὰ τὸ 1755 ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Κοινοσπέργην, ἔλαβε βαθμὸν τινα ἀκαδημαϊκὸν καὶ ἐδημοσίευσεν εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ἐν σχήματι Πανηγυρικοῦ διὰ τὴν ἀναγόρευσίν του φιλοσοφικὴν πραγματείαν ἐπιγραφομένην Principiorum primorum Cognitionis metaphysicae nova Dilucidatio. Τὸ ἴδιον ἔτος ἐδημοσίευσεν τὸ περίφημον αὐτοῦ πόνημα «περὶ τῆς γενικῆς φυσικῆς ἱστορίας καὶ θεωρίας τῶν οὐρανῶν» Δοκίμιον περὶ τῆς συστάσεως καὶ μηχανικῆς κατασκευῆς τῆς παγκοσμίου σφαίρας, κατὰ τὸ Νευτωνικὸν σύστημα. Ἐν τῇ πραγματείᾳ προελάγη περὶ διαφορῶν ἐκ τῶν μετέπειτα ὑπὸ τοῦ ἀστερονόμου Ἐρστέλου γενομένων ἀνακαλύψεων καὶ ἰδίως περὶ τοῦ ὁμωνύμου τούτῳ πλανήτου. Ὁ Κάντιος ἤρχισε νὰ παραδίδῃ ὡς Doctor docens

(ὡς καθηγητὴς) λογικὴν, μεταφυσικὴν, μαθηματικὰ καὶ φυσικὴν· Ἀκολούθως δὲ σὺν τούτοις καὶ ἡθικὴν, φυσικὴν θεολογίαν, φυσικὴν γεωγραφίαν κτλ. Ἐσχέτισθη οὕτω ταχέως μετὰ τῶν φοιτητῶν, ἀλλὰ πολὺ πρὶν γίνῃ καθηγητὴς. Δὲν εἶχεν ἄλλην ἐπιθυμίαν εἰμὴ τοῦ νὰ γίνῃ χρήσιμος εἰς τὸ στάδιον τὸ ὁποῖον ἐξελέξατο, ἀντέκειτο δὲ εἰς τὸν εὐγενὴ καὶ αὐστηρῶς εὐθὺν χαρακτήρα του τὸ νὰ προσφύγῃ εἰς οἰανδήποτε ἐξομουργίαν χάριν τῶν ὑλικῶν του συμφερόντων. Τὸ 1756 ἀπέθανεν ὁ ἑκτακτος καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας Kuntzen, εἰς μάτην δὲ ὁ Κάντιος ἐζήτησε τὴν χηρεύουσαν ἑδραν. Τὸ 1758 ἀπέθανε καὶ ὁ τακτικὸς καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας, ἀλλ' οὐδὲ τούτου τὴν θέσιν ἡδυνήθη νὰ λάβῃ ὁ Κάντιος καὶ τοὶ τυχῶν τῆς δραστηρίου συνδρομῆς τοῦ διδάκτορος Schultz. Τὸ δὲ 1766 ἐδέχθη τὴν προσφερομένην αὐτῷ ἀπαρακλήτως θέσιν τοῦ δευτέρου βιβλιοφύλακος τῆς βασιλικῆς βιβλιοθήκης μὲ μικρὸν τινα μισθόν, συγχρόνως δὲ ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν ἰδιωτικοῦ ταμείου περιέργων συλλογῶν. Ἀλλὰ τὸ 1772 παρητήθη ἡμροτέρων αὐτῶν τῶν θέσεων, διότι ὢν ὑποχρεωμένος νὰ δεικνύῃ εἰς τοὺς ξένους τὰ βιβλία καὶ τὰ περίεργα τοῦ ἰδιωτικοῦ ταμείου ἀντικείμενα διεκόπτετο ἀκαταπαύστως ἀπὸ τὰς μελέτας του. Τὸ δὲ 1770 ἐδιωρίσθη τέλος πάντων τακτικὸς καθηγητὴς τῆς Λογικῆς καὶ τῆς Μεταφυσικῆς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ἐκεῖνο, εἰς τὴν δόξαν τοῦ ὁποίου εἶχεν ἤδη οὐκ ὀλίγον συντελέσει. Δὲν ἐφοβεῖτο τὴν πλέον τὴν ἀνάγκην καὶ ἡδύνατο νὰ μεταχειρίζεται τὰ προτερήματα αὐτοῦ ὅπως ὁ ἴδιος εὐηρεστεῖτο. Ἐπὶ τῆς περιστάσεως ταύτης ἔφερεν εἰς φῶς τὴν περίφημον πραγματείαν του De mundi sensibilis atque intelligibilis Forma et Principiis. Τὸ 1787 ὁ Κάντιος ἔγεινε μέλος τῆς βασιλικῆς ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν ἐν Βερολίῳ. Λαθὼν ἀπαξ ἀνεξαρτησίαν δὲν ἐπεθύμει πλέον βελτίωσιν τῶν ὑλικῶν αὐτοῦ συμφερόντων, ὅθεν ἀπέρριψε πολλὰς ἐπωρελεῖς προτάσεις ἄλλων πανεπιστημίων, καὶ τέλος ἀπέθανεν ἐκ γήρατος τῇ 12 Φεβρουαρίου 1804 ὀγδοήκοντα ὅλα ἔτη βιώσας, ἀφοῦ εἶδε τὴν μεγάλην συγκίνησιν τὴν ὁποίαν ἐπέφερον ἡ φιλοσοφία του παρὰ τοῖς ὁμοεθνεῖσιν αὐτοῦ, ἂν καὶ ὑπέστη ἐν τῇ ὑπομονῇ καὶ καρτερίᾳ του πολλὰς καὶ σκληρὰς δοκιμασίας. Παρῆλθον ἔξ ἔτη χωρὶς νὰ κάμῃ καμμίαν ἐντύπωσιν τὸ μέγα αὐτοῦ σύγγραμμα «Ἡ Κριτικὴ τοῦ καθαρῶς λόγου» λέγουσι μάλιστα ὅτι ὁ ἐκδότης αὐτοῦ ἦτον ἑτοιμος νὰ μεταχειρισθῇ τὰ πολυάρθμα παρ' αὐτῷ μέιναντα ἀντίτυπα αὐτοῦ ὡς χάρτην ἀπλοῦν διὰ κοινὰς χρήσεις, ὅτε αἰφνης ἤρχισε νὰ γίνηται τὸ σύγγραμμα περιζήτητον τόσον ὥστε ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ διαστήματι ἐγίναν τρεῖς ἐκδόσεις αὐτοῦ καὶ κατηναλώθησαν πάντα τὰ ἀντίτυπα. Ὁ Κάντιος δὲν ἐξῆλθε ποτε ἀπὸ τὴν Κοινοσπέργην εἰμὴ μέχρι τοῦ Πιλλάου, 7 γερμανικὰ μίλια ἀπέχοντος. Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ζωῆς του συνήθιζε νὰ γεύεται εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, ὅπου ἐλάμβανεν εὐκαιρίαν νὰ σπουδάζῃ τὴν ἀνθρωπότητα. Ὁ Ρεϊτχάρδος περιγράφει τὸν Κάντιον ὡς λιαν ἰσχνὸν καὶ μικρόσωμον τόσον ὅσον οὐδεὶς ποτε ἦτον, λέγει δὲ ὅτι οὐδεὶς σοφὸς διήλθε τὸν βίον ἡττωχότερον. Εἶχεν ὑψηλὸν καὶ

χαρίεν μέτωπον, ὠραίαν ῥίνα, καθάρους καὶ λαμπροὺς ὀφθαλμούς· ἡγάπα εὐθυμον συναναστροφὴν εἰς κалὸν γεῦμα, καὶ ὁ ἴδιος ἦτον εὐάρεστος σύντροφος, οὐδέποτε παύων τοῦ νὰ διασκεδάζῃ τοὺς συνανακειμέ-

νους διὰ τῶν ἐκτεταμένων γνώσεών του καὶ ἀπει-
ραρίθμου πληθὺς εὐαρέσων ἀνεχδότων, τὰ ὅποια συνή-
θιζε νὰ λέγῃ ψυχρῶς χωρὶς ποτε νὰ γελά ὁ ἴδιος. Ἡ
παρουσία του ἦτον περιζήτητος εἰς τὰς πρώτας οἰκο-
γενείας τῆς Κοινοσπέργης καθ' ὅσον μάλιστα ἐτιμᾶ-
το διὰ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν εὐγενὴ του ὑπερηφανίαν,
ἧτις ἤρμοζε βέβαια εἰς τὸν πλέον διακεκριμένον ἄνδρα
τῆς πόλεως αὐτῆς καὶ εἰς τὸν ἐμβριθέστατον καὶ βα-
θύτατον τῶν φιλοσόφων· ἐξωτερικῶς ἦτον πάντοτε
καθάριος καὶ μάλιστα καλοενδυμένος, ἡγάπα πολὺ
τὸ χαρτοπαίγιον καὶ ποτὲ του δὲν ἤθελε νὰ περάσῃ
τὴν ἑσπέραν χωρὶς διασκεδάσιν τινα τοιαύτην· ἐθεώ-
ρει τοῦτο ὡς τὸ μόνον ἀσφαλὲς μέσον τοῦ ν' ἀποσπᾷ
τὸν νοῦν του ἀπὸ βαθείας μελέτας καὶ νὰ καταπραΰνῃ
αὐτόν. Εἶχε μέγα μνημονικόν, καὶ τοῦτο συνετελεῖ
πρὸς τὸ νὰ ποικίλῃ τὰς παραδόσεις του διὰ παρα-
δειγματῶν πολλῶν, τὰ ὅποια ἐνθυμεῖτο ἐκ πολλῶν ἱ-
στορικῶν, βιογραφικῶν, μυθιστορικῶν, περιηγητικῶν
καὶ παντὸς εἶδους συγγραμμάτων, τὰ ὅποια εἶχε
κατὰ καιροὺς ἀναγιώσκει. Σπανίως παρήρει τὰς
ἐνώπιόν του σημειώσεις του ἐνῷ παρίειδε καὶ συγχο-
τάτα ἀνέφερεν ἀπὸ μνήμης ὁλοκλήρους περιχοπὰς,
χρονολογίας καὶ ὀνομάτων σειράν. Ἡ βιβλιοθήκη του
ἦτον πολλὰ μικρά, ἀλλ' εἶχε συμφωνήσει μετὰ τινος
βιβλιοπώλου καὶ ἐλάμβανε παρ' αὐτοῦ ὅλα τὰ νεοφα-
νῆ συγγράμματα, τὰ ὅποια ἀναγιώσκων ἐπέστρεφε
πρὸς αὐτόν. Παρίειδε τὸ πλεῖστον Π. Μ. καὶ ἀνε-
παύετο εἰκοσι μόνον λεπτὰ μετὰ τὸν ἑκάστου μαθήμα-
τος, ἐγείρετο λίαν πρῶτ' καὶ ἐμελέτα ἐνδελεχῶς ἐκ-
τὸς τῶν διανοητικῶν πρᾶξεσιν αὐτοῦ εἶχεν ἀρετὴν

καὶ αὐστηράν εἰς τὴν διαγωγὴν του ἠθικὴν. Περὶ τῆς
φιλοσοφίας καὶ τῶν πολλῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων θέ-
λομεν διαλάβει ἐν ἰδίᾳ πραγματείᾳ.

Η ΑΝΑΚΑΛΥΨΙΣ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ.

Ἡ ἀνακάλυψις τῆς Ἀμερικῆς ὑπῆρξε κατὰ τοὺς
νεωτέρους χρόνους συμβάν τοσοῦτον σπουδαῖον ὥστε
μόλις πειθόμεθα ὅτι εἶναι γεγονός τοσοῦτον εἰς ἡμᾶς
πρόσφατον· αἱ δὲ μετὰ τῆς ἡπείρου ταύτης σχέσεις
μας ἐπροόδευσαν τόσον, ὥστε δὲν δυνάμεθα νὰ πιστεύ-
σωμεν (ἐὰν δὲν ἐβεβαιούτο ἀπὸ τὴν ἱστορίαν) ὅτι ἔ-
χουσι μόλις τριῶν ἑκατονταετηρίδων ὑπαρξιν. Ἐκ τοῦ-
του προκύπτει ὅτι ἠθέλησαν ν' ἀπικαταστήσωσι τὴν
ἑλλειψιν ἀρχαιότητος, ἀποδόσαντες θαυματουργόν τι
εἰς τὴν ἐπιχείρησιν τοῦ Κολόμβου· καὶ ἀντὶ νὰ θεωρή-
σωσι τὸν μέγαν τοῦτον ἄνδρα ὡς ἐπιτήδειον καὶ τολ-
μηρὸν θαλασσοπόρον, ὡς πραγματικῶς ἦτο, ἡ γνώμη
τοῦ κοινοῦ ἀνύψωσεν αὐτὸν μέχρι ἡμιθείας. Ἀπέδο-
σαν εἰς αὐτὸν τὴν τιμὴν, ὡς μαντεύσαντα τὸν Νέον Κό-
σμον πρὶν ἢ ἀποδοιβάσθαι εἰς αὐτόν, χωρὶς νὰ λάβῃ
περὶ αὐτοῦ ἡξίν τινα, καὶ διὰ μόνης τῆς ἀγχινοίας
αὐτοῦ. Νὰ ἐπιχειρισθῇ τις τοιοῦτον ἐπίπικτον καὶ μα-
κρὸν πλοῦν, ἀνευ οὐδεμιᾶς ἄλλης βάσεως εἰμὴ τὴν
ἐπιτολαίως προσυλληφθεῖσαν ιδέαν, τοῦτο βεβαί-
ως ἀνυψοῖ τὴν σταθερότητα τῆς φαντασίας του μὲ
βλάβην τῆς φρονήσεώς του· ἀλλ' εὐτυχῶς πρὸς δόξαν
τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος ἡ ἱστορία τοῦ Κολόμβου
διαφέρει ἐντελῶς ἀπὸ ἐκείνης τὴν ὁποίαν τῷ ἔκαμον.
Περὶ τῆς ιδέας ἧτις ὠδήγησεν αὐτόν πρὸς τὴν ἀθάνα-
τον αὐτοῦ ἀνακάλυψιν, ὑπάρχουσι πληροφορίες ἐπίση-
μοι· ἡ ἐκθεσις τοῦ πρώτου ταξειδίου του ἧτις ἐγγράφη
ἰδιοχείρως ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ, ὑπάρχει εἰσέει ἐπιτη-
θεῖσα μόνον εἰς τινὰ μέρη ὑπὸ τοῦ Λας-Κάζας. Ἐκ
τοῦ πολυτίμου τούτου ἐγγράφου θέλομεν ἱκανοθῆ σή-
μερον ὅσα προτιθέμεθα νὰ φέρωμεν εἰς γῶσιν τῶν
ἀναγινωστῶν μας· τὸ ἐγγράφον τοῦτο ὑπάρχει ὁλό-
κληρον εἰς τὸ πρῶτον μέρος τῆς Συλλογῆς τῶν Ἰα-
ξειδίων καὶ τῶν Ἀνακαλύψεων τῶν Ἰσπανῶν ἀπὸ τοῦ
τέλους τῆς δεκάτης πέμπτης ἑκατονταετηρίδος, τυπω-
θείσης εἰς τόμους 3 ὑπὸ τοῦ Τρῶτελ καὶ Βούτς τῷ
1828. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο εἶναι πλεονεχισμένον μὲ
πληθὺς πρωτοτύπων ἐπισήμων ἐγγράφων, καὶ διαχέει,
εἰς ἅπαντας τοὺς πρώτους χρόνους τῶν ἐν τῇ Ἀμε-
ρικῇ εὐρωπαϊκῶν καταστημάτων, τὸ λαμπρότερον φῶς.

Αἱ ἐργασίαι τῶν ἀρχαίων γεωγράφων εἶχον ἤδη
καταστήσει πασιδὸλον τὸ σφαιροειδὲς τῆς γῆς· καὶ
τέλος αἱ ἐκθέσεις τῶν περιηγητῶν, ὅσοι ἐπεσεκέρθησαν
τὰς ἀρκτῶας ἐπαρχίας τῆς Ἀσίας, εἶχον ἀποδείξει
ὅτι ἡ γῆ ἐκτείνεται πολὺ πρὸς ἀνατολὰς πρὶν ἢ φθάσῃ
εἰς τὸν ὠκεανόν. Κατὰ τὰς γεωγραφικὰς ιδέας τῆς
ἐποχῆς ταύτης δὲν ἀνητήετο πολὺ ὥστε ἡ Εὐρώπη καὶ
μετ' αὐτὴν ἡ Ἀσία νὰ ἀποτελέστωσι πᾶν κύκλον ὁλο-
κλήρου τοῦ κόσμου.